

Motto:

*Pisarz jest autentycznym reżyserem,
który przy pomocy zdań reżyseruje całe sceny i sytuacje.*
(T. Konwicki)

TEMATY PRAC PISEMNYCH

(40 punktów)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz rozprawkę (tematy 1–2) lub interpretację utworu (tematy 3–4).

Tematy rozprawek

1. *Nie istnieje prawdziwie piękne życie bez ducha ofiary* (bł. Stefan Wyszyński). Którzy ze znanych Ci bohaterów literackich są przykładem życia w duchu ofiarności i poświęcenia dla wyższego dobra? Uzasadnij sens i piękno takiego życia przez omówienie ich czynów i motywów postępowania.
2. Wejdź w rolę krytyka i oceń wybraną ekranizację utworu literackiego w reżyserii Andrzeja Wajdy¹, łącząc obiektywną analizę z własnymi wrażeniami.

Interpretacja tekstów literackich

3. Interpretacja porównawcza utworów: Jan Kasprówic *Pieśń XII [Umiłowanie ty moje!]* z cyklu *Księga ubogich* i Konstanty Ildefons Gałczyński [*Gdy próg domu przestępujesz*] ze zbioru *Pieśni*.
4. Interpretacja fragmentu powieści *Potop* Henryka Sienkiewicza.

Jan Kasprówic (1860-1926)

Umiłowanie ty moje!
Kształty nieomal dziecięce!
Skroń dotąd nie pomarszczona,
Białe, wążiutkie ręce!

Konstanty Ildefons Gałczyński (1905-1953)

Gdy próg domu przestępujesz,
to tak jakby noc sierpniowa
zaszumiała wśród listowia,
a ty przodem postępujesz.

---

¹ Na przykład *Wesele* (1972), *Kronika wypadków miłosnych* (1985), *Pan Tadeusz* (1999), *Zemsta* (2002).

*XXXVII Olimpiada Języka Polskiego na Litwie
Zawody II stopnia, 26-27 stycznia 2026 r.*

Lubię, gdy stajesz ze mną
Na tym tu wiejskim balkonie,
Który poczerńiał od deszczów,
Lecz dzisiaj mi w blaskach tonie.
Lubię, gdy z tego dzbana
Podlewasz kwiaty na grzędzie,
Marząca lub głośno mówiąca,
Jaka to rozkosz z nich będzie!

Lubię, gdy siedząc przy stole
Sięgasz po kromkę chleba
I, dzieląc ją, dajesz mi cząstkę,
Czy trzeba mi, czy nie trzeba.

Lubię, gdy gubiąc się w dali,
Gdzie Wierch się rozsiadł Lodowy²,
Czoło, przyćmione zadumą,
Do mojej tulisz głowy.

Ale najbardziej ja lubię
Ciekawość, co z oczu ci tryska,
Gdy wracam jak zwykle od pola,
Od lasu, od rzeki łożyska.

Gdy wracam z codziennej drogi,
Cały rozplómienny,
Pytasz się cała w płomieniach,
Jakie przynoszę plony?

Czy w szumie wody lub drzewa
Nutę odkryłem świeżą
I czym już doszedł³, co żyje
Za nieba i ziemi rubieżą⁴?

(1916)

A za tobą cienie ptasie,
szczygieł, gil i inne ptaki.
Świecisz światłem wielorakim
od sierpniowej nocy jaśniej.
Bo ty jesteś ornamentem
w gmachu nocy, jej księżycem.
Przesypujesz światła w rękę
z namaszczeniem, jak pszenicę.

U twych ramion płaszcz powisa
krzykliwy, z leśnego ptactwa,
długi przez cały korytarz,
przez podwórze, aż gdzie gwiazda

Venus. A tyś lot i górność
chmur, blask wody i kamienia.
Chciałbym oczu twoich chmurność
ocalić od zapomnienia.

(1953)

---

² Lodowy Wierch (Lodowy Szczyt) – najwyższy szczyt w głównym grzbiecie Tatr Wysokich.

³ Czym już doszedł – czy już doszedłem.

⁴ Rubież – granica.

Henryk Sienkiewicz (1846-1916)

Potop

fragment

Po tylu dniach zmartwień, zwątpienia i zawodów uczuł nagle pan Andrzej, że staje się z nim coś dziwnego. Ledwie słowa: „Kościół jasnogórski!”, przebrzmiały mu w uszach, gdy smutek opadł z niego, jakoby kto ręką odjął.

Ogarnęła rycerza jakaś niewypowiedziana bojaźń, pełna czci, ale zarazem nieznaną radość, wielka, błoga. Od tego kościoła, jarzącego się na wysokości w pierwszych promieniach słońca, biła nadzieja, której pan Kmicic dawno nie zaznał, otucha, której na próżno szukał, siła niepokonana, na której chciał się oprzeć. Wstąpiło weń jakoby nowe życie i poczęło krążyć po żyłach wraz ze krwią. Odetchnął tak głęboko, jak chory budzący się z gorączki, z nieprzytomności.

A kościół lśnił się coraz bardziej, jakby wszystko światło słoneczne w siebie zabrał. Cała kraina leżała u jego stóp, a on patrzył na nią z wysokości, rzekłbyś: stróż jej i opiekun.

Kmicic długo oczu nie mógł oderwać od tego światła i nasyczał, i koił się jego widokiem. Ludzie jego mieli twarze poważne i przejęte obawą.

Wtem odgłos dzwonu rozległ się w cichym rannym powietrzu.

– Z koni! – zawołał pan Andrzej.

Zeskoczyli wszyscy z kulbak⁵ i klękawszy na drodze, rozpoczęli litanie. Kmicic ją odmawiał, a żołnierze odpowiadali chórem. Nadjechały przez ten czas nowe wozy; chłopci, widząc modlących się na drodze ludzi, przyłączyli się do nich i coraz większa czyniła się gromada.

Gdy wreszcie skończono modlitwy, powstał pan Andrzej, a za nim i jego ludzie, lecz szli już dalej piechotą, prowadząc konie za uzdy i śpiewając: „Witajcie, jasne podwoje...”

Pan Andrzej szedł tak rzeźwy, jakby skrzydła miał u ramion. W skrętach drogi kościół to nikał, to ukazywał się na przemian. Gdy przesłoniły go wyniosłości lub parowy, zdawało się Kmicicowi, że ciemność świat ogarnia, lecz gdy znowu rozbłyskał, wówczas rozpromieniały się i wszystkie twarze.

Tak szli długo. Kościół, klasztor i otaczające go mury widniały coraz wyraźniej, stawały się coraz wspanialsze, ogromniejsze. Dojrzeli wreszcie i miasto w dali, a pod górą całe szeregi domów i chat, które przy ogromie kościelnym wydawały się tak małe jako gniazda ptasie.

Była to niedziela, więc gdy słońce wybiło się już dobrze w górę, droga zarośla się wozami i pieszym ludem ciągnącym na nabożeństwo. Z wysokich wież poczęły buczeć dzwony większe i mniejsze, napełniając powietrze wspaniałym dźwiękiem. Była w tym widoku i w tych głosach spiżowych jakaś potęga, jakiś niezmierny majestat, a zarazem i spokój. Ten szmat ziemi u stóp Jasnej Góry wcale był niepodobny do reszty kraju. [...]

---

⁵ Kulbaka – siodło.